

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету радіофізики,
біомедичної електроніки та
комп'ютерних систем

Шульга Сергій Миколайович

2023 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень _____

галузь знань _____ 10 Природничі науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 105 Прикладна фізика та наноматеріали _____
(шифр і назва)

освітня програма Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
“_16_” червня 2023 року, протокол №_6_

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: ДОМАНОВСЬКА Марина Євгенівна, кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри українознавства філософського факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від “12” червня 2023 року № 11



в. о. завідуючого кафедрою українознавства
В'ячеслав ПОТОЦЬКИЙ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи»

Гарант освітньо-професійної програми

«Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи»



Олександр БУТРИМ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету
радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від “ 28 ”__червня____ 2023 року, протокол № 6

Голова науково-

методичної комісії



Олександр БУТРИМ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія України» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 105 Прикладна фізика та наноматеріали.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення знань здобувачів вищої освіти

з історії України, ознайомлення з основними тенденціями розвитку сучасної історичної науки, оволодіння методами роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення ролі історії України в системі соціально-гуманітарних наук; ознайомлення з основами традиційної та модерної історіографії; висвітлення найважливіших дискусійних історичних проблем; оволодіння сучасними засобами вивчення історичних джерел та наукових публікацій, прийомами їх аналізу та здобуття на цій основі практичних навичок для оцінки поточних суспільних процесів та явищ.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких загальних компетентностей:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність працювати автономно.

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	

16 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
42 год.	80
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Знати принципи періодизації історії України та її основні етапи; основні поняття та терміни; особливості соціально-економічних, політичних, культурних процесів розвитку України на різних етапах; діяльність видатних історичних осіб, політичних партій, державних утворень, що існували в Українських землях від давнини до сьогодення; сучасні історичні теорії та методологічні підходи для аналізу суспільства. Здійснювати політичний огляд міжнародних подій та виявляти проблеми в міжнародних відносинах

Уміти аналізувати історичні процеси, події, факти; брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми; користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки, історичними джерелами та науковою літературою з історії України; застосовувати знання з історії України у процесі розв'язання професійних завдань. Аналізувати геополітичне та гео економічне положення окремих держав на території сучасної України та виявляти їх головні інтереси.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПШ:

ПРН 10. Використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна історія України.

Тема 1. Вступ до історії України.

Предмет і завдання курсу. Методологічні проблеми вивчення історії України. Джерела та історіографія. Періодизація української історії.

Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях.

Поява людського життя та археологічні пам'ятки на території України. Неолітична революція. Трипілля: археологічна культура чи цивілізація. Особливості соціально-економічного, політичного та культурного розвитку античних міст-держав Північного Причорномор'я та скіфів. Етногенез слов'ян. Східнослов'янські племена в I тис. н. е.

Тема 3. Україна в добу раннього та розвинутого середньовіччя.

Утворення ранньосередньовічної держави на українських землях. Норманська та слов'янська теорії походження давньоруської держави. Еволюція суспільно-політичного та економічного устрою українських земель. Поширення християнства. Церковна архітектура Києва та Чернігова. Причини розпаду ранньосередньовічної держави. Князівства Середнього Подніпров'я. Галицько-Волинська держава. Соціально-політичний портрет київських князів. Монгольська навала. Вплив Золотої Орди на політичне життя українських земель.

Тема 4. Українські землі в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерні часи.

Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Українські землі в складі Великого князівства Литовського. Земські привілеї. Особливості політичної системи, Вальний сейм, Магдебурзьке право в Україні. Литовські статuti. Люблінська унія 1569 р. Колонізація українських земель. Фільваркова система. Слободи. Релігійна ситуація в українських землях. Братський рух. Полемічна література. Поява греко-католицької (уніатської) церкви та її значення для розвитку суспільства. Формування низового та реєстрового козацтва. Еволюція козацького руху в 1590-ті – 1630-ті роки. Соціально-політична характеристика шляхти в Україні. Петро Сагайдачний, Костянтин Острозький, Іван Вишенський, Петро Могила як політичні і культурні діячі. Соціально-економічні наслідки перебування Українських земель у складі Речі Посполитої (1569-1647 рр.).

Тема 5. Визвольна війна під керівництвом Богдана Хмельницького. Становлення української козацької держави.

Причини та характер Визвольної війни. Утворення і розвиток козацької держави (Гетьманщини). Політика зовнішньополітичних союзів Богдан Хмельницького. Переяславська Рада. Березневі статті. Іван Виговський. Гадяцький трактат. Руїна: причини та характер громадянської війни. Особливості політичної орієнтації гетьманів Лівобережної та Правобережної України в 1660-1680-ті рр. Іван Брюховецький, Петро Дорошенко, Юрій Хмельницький.

Тема 6. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.

Гетьманування Івана Мазепи: історичні міфи і реалії (кінець XVII – початок XVIII ст.). Коломацькі статті. Поступове обмеження автономії Гетьманщини в 1709-1783 рр. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої. Гайдамацький рух. Соціально-політична характеристика української козацької старшини. Українська дерев'яна та мурована церковна архітектура. Козацькі літописи. Слобідська Україна як історико-культурний регіон.

Розділ 2. Україна в XIX-XXI ст.: формування модерної нації та держави.

Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).

Особливості національно-культурного відродження в Наддніпрянський та Західній Україні. Форми та прояви українського відродження. «Історія Русів». Харківський університет та його роль в розвитку української культури. Тарас Шевченко: оцінка суспільно-політичного значення творчості поета. Кирило-Мефодіївське братство. Микола Костомаров. «Закон Божий. Книга буття українського народу».

Тема 8. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій.

«Великі реформи» 1860-1870-х рр. в Російській імперії: особливості проведення і наслідки в українських землях. Становлення та розвиток місцевого самоврядування. Національний рух у Східній Україні в другій половині XIX ст. Громади. Михайло Драгоманов та його «Листи на Наддніпрянську Україну». Особливості економічного і суспільно-політичного життя в Західній Україні. Москвофільство і народовство. «Просвіти». Виникнення українських політичних партій, їх програмні вимоги та діяльність. Концепція «органічного розвитку». Українська культура другої половини XIX – початку XX ст.: стан освіти, література, розвиток театру. Наукова діяльність Михайло Грушевського. Іван Франко, Євген Чикаленко. Володимир Винниченко, Микола Міхновський. Соціальні верстви українського суспільства в умовах наздоганяючої модернізації: селяни, інтелігенція, робітники (соціально-політичний портрет).

Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.).

Українська Центральна Рада. Створення УНР. Боротьба за владу в Україні в

кінці 1917 – на початку 1918 рр. Конституція УНР (1918 р.). Українська держава. Більшовизм в Україні. Створення УСРР. ЗУНР: виникнення, історична доля. Селянський повстанський рух в Україні 1918-1920 рр. Здобутки, наслідки, уроки національно-демократичної революції.

Тема 10. Україна в 1920-1930-ті рр.

Особливості непу в Україні. Радянська Україна і створення СРСР. Політика коренізації (українізації). Літературна дискусія 1925-1928 рр. Микола Хвильовий про європейську орієнтацію української культури. Політичне, культурне та повсякденне життя в УСРР 1920-х рр. Діячі української політики та культури: Християн Раковський. Сергій Єфремова. Микола Скрипник

Радянська модернізація кінця 1920-1930-х рр. Індустріальний розвиток України в умовах форсованої індустріалізації 1930-х рр. Голодомор 1932-1933 рр.: причини та наслідки. Західна Україна, Північна Буковина та Закарпаття в 1920-1939 рр. Національно-визвольний рух. ОУН. Ідеологія «інтегрального націоналізму». УНДО.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в європейській політиці напередодні та на початку Другої світової війни (1939-1941 рр.). Початок Другої світової війни і доля українських земель. Бойові дії в Україні в 1941-1944 рр. Воєнно-політична ситуація в Україні у 1941-1942 та 1943-1944 рр. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору. Радянські партизани та бійці УПА: соціально-політична характеристика керівників та рядових учасників руху Опору.

Тема 12. УРСР в добу кризи тоталітарної системи (1945-1991 рр.).

УРСР в повоєнний період: особливості відбудови. Політична ситуація в Західній Україні (1945-1953 рр.). Політичне, соціально-економічне та культурне життя в Україні в 1953-1991 рр. Радянська людина як суспільний феномен в УРСР (1960-ті – 1991 рр.). КПУ в політичній системі УРСР. Дисидентський рух 1950-1980-х рр.: типологія, форми та методи боротьби. Книга Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Соціально-політичний портрет українського дисидента 1950-1980-х рр.

Тема 13. Українська незалежна держава.

Проголошення незалежності України. Становлення політичної системи: подолання радянського спадку, поширення європейських цінностей. Формування державних структур, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства. Особливості багатопартійності у посттоталітарній Україні. Кризові явища в економіці та спроби реформ. Вибір зовнішньополітичної стратегії. Історія української національної символіки. Стан та проблеми розвитку освіти, науки, мистецтва.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	У тому числі					Усь ого	у тому числі				
		Л	С	Ла б	ін д	С.р .		л	С	ла б	ін д	С.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна історія України.												
Тема 1. Вступ до історії України.	5	2				3						
Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях.	5	2				3						

Тема 3. Україна в добу раннього та високого середньовіччя.	7	2	2			3						
Тема 4. Українські землі в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерні часи.	12	4	2			6						
Тема 5. Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. Становлення української козацької держави.	7	2	2			3						
Тема 6. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.	5	2				3						
Разом за розділом 1	41	14	6			21						
Розділ 2. Україна в XIX-XXI ст.: формування модерної нації та держави.												
Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).	7	2	2			3			1			6
Тема 8. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій.	5	2				3						
Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.).	9	4	2			3						
Тема 10. Україна в 1920-1930-ті рр.	7	2	2			3						
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни.	9	2	2			5						
Тема 12. УРСР в добу кризи тоталітарної системи	5	2				3						
Тема 13. Українська незалежна держава.	9	4	2			3						
Разом за розділом 2	49	18	10			21						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Східні слов'яни у VI–IX ст. Утворення і розвиток Київської Русі наприкінці IX – у середині XI ст.	2	
2.	Литовсько-польська доба історії України (XIV–XVI ст.)	2	
3.	Козацтво та Запорізька Січ (друга половина XVI – перша половина XVII ст.)	2	
4.	Козацька революція середини XVII ст. Утворення козацької держави	2	
5.	Україна у другій половині XVII – на початку XVIII ст: доба Руїни (1659–1687 рр.), гетьманство Івана Мазепи (1687–1709 рр.)	2	
6.	Україна у XVIII ст. Ліквідація козацьких автономій	2	
7.	Українські землі наприкінці XVIII ст. – у першій половині XIX ст.	2	
8.	Українські землі у другій половині XIX ст.	2	
Усього годин		16	

5. Завдання для самостійної робота

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає:

1. Підготовку до семінарських занять.
2. Виконання творчих проєктів.
3. Вивчення тем програми курсу і підготовку до підсумкової атестації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне	заочне
1.	<i>Тема 1. Вступ до історії України</i>	3	
2.	<i>Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях.</i>	3	
3.	<i>Тема 3. Україна в добу раннього та розвинутого середньовіччя.</i>	3	
4.	<i>Тема 4. Українські землі в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерні часи.</i>	6	
5.	<i>Тема 5. Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. Становлення української козацької держави</i>	3	
6.	<i>Тема 6. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.</i>	3	
7.	<i>Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).</i>	4	
8.	<i>Тема 8. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій.</i>	3	
9.	<i>Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917–1920 рр.).</i>	4	
10.	<i>Тема 10. Україна в 1920–1930-ті рр.</i>	4	

11	<i>Тема 11. Україна в роки Другої світової війни.</i>	3	
12	<i>Тема 12. УРСР в добу кризи тоталітарної системи</i>	3	
13	<i>Тема 13. Українська незалежна держава.</i>	3	
	Разом	42	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і здобувачами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до здобувача, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувача. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Історія України»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота здобувачів;
- робота в наукових бібліотеках та пошук літератури у мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

2. Види навчальної роботи здобувачів:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- іспит.

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші). З-поміж традиційних методів використовуються: 1). Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, здобувачі залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації. 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання. 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних вказівок.

Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими здобувачами на основі роботи над

програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві (здобувач лише фіксує зміст лекції, протоколює дії викладача тощо); в активних методах ініціатива належить здобувачеві, який активно контактує з викладачем (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні дисципліни «Історія України» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу здобувачів з підручником, довідковою, і навчальною літературою та пошуком її у глобальній мережі Інтернет, робота з історичними джерелами, виконання тестових завдань, підготовка самостійної роботи і презентацій до семінарських занять тощо. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем у залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) здобувачів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

Під час лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод – історична реконструкція, лекція, пояснення, робота з історичними джерелами, демонстрація тощо, проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, коли викладач розділяє проблему на частини, здобувачі здійснюють окремі кроки щодо розв'язування підпроблем. Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача вищої освіти під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань під час виконання самостійної роботи здобувачів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити самостійні наукові дослідження та презентувати їх із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення семінарських занять протягом семестру і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Оцінюється рівень знання здобувачами першоджерел, наукової літератури, уміння логічно та послідовно виступати під час обговорення питань плану семінарського заняття, ставити та відповідати на запитання в ході дискусії. Здобувач може набрати від 1 до 40 балів за роботу на семінарах протягом семестру.

Критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях:

Ваговий бал – 5. Максимальна кількість за усі виступи: $5 \cdot 8 = 40$ балів.

5 балів – красномовний виступ, риторично грамотний за усіма параметрами оцінювання.

4 бали – логічний виступ, інформаційно повний, продуманий.

3 бали – частковий виступ за темою.

2–1 бали – формальний виступ зі значною кількістю фактичних помилок.
0 – пасивна присутність.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

За завдання з самостійної роботи (есе і творчий проєкт) здобувачі можуть набрати 20 балів максимально. Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку.

10 – 8 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз і добре обґрунтовану авторську позицію.

7 – 6 бали – має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно.

5–4 бали – не містить критичного аналізу, неповністю висвітлена проблематика.

3–1 бали – робота має компліятивний характер, помилки в оформленні.

0 балів – плагіат, несамостійно виконана робота.

Підсумковий семестровий контроль Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 180 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Для оцінювання знань здобувачів використовують такі форми контролю: поточний під час семінарських занять, оцінювання рефератів і творчих проєктів, екзамен.

Підсумковий контроль знань здобувачів (екзамен) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни у формі письмового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміні, встановлені навчальним планом. Екзаменаційні білети включають три питання: перше і друге спрямовані на встановлення рівня загальної теоретичної підготовки здобувача і оцінюються максимально по 15 балів кожне.

Максимально повна відповідь на перше і друге питання передбачає знання теоретичного та фактичного матеріалу, вміння аналізувати та порівнювати історичні явища. Бажано у відповіді використання мовних конструкцій, що свідчать про самостійність і обґрунтованість думок здобувача («на мою думку», «порівняно з», «проте», «отже»).

Третє питання білета передбачає знання фактичного матеріалу, пов'язаного з діяльністю відомих персоналій. Повна, самостійна та аналітична відповідь оцінюється у 10 балів.

Рівень знань на екзамені оцінюється:

37–40 балів, якщо здобувач дав правильну та повну відповідь на всі три поставлені питання, міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, демонструє вміння пов'язувати події минулого із сучасним розвитком, логіку та аргументованість викладення (наведення прикладів, аналогій, знання головних дат з історії України), вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

32–36 балів ставиться здобувачу, якщо він відповів на всі три запитання, добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та

рекомендованої літератури, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

27–31 ставиться здобувачу у випадку, якщо він відповів на всі три запитання, в основному опанував теоретичні знання з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але відповідь є недостатньо аргументованою, виявляє неточності, невміння оцінювати факти та явища;

21–26 балів ставиться, якщо всі три питання розкриті неповно та/або логіка відповідей вимагає істотного виправлення;

1–20 балів здобувач отримує, якщо у відповіді не розкриті по сутності всі три питання, продемонстровано недостатнє знання фактичного матеріалу, наукових визначень, відсутні посилання на першоджерела та рекомендовану наукову літературу;

0 балів здобувач отримує в разі відсутності відповідей на питання екзаменаційного білету.

9. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
4	4	4	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5		
Разом 60 балів													40 балів	100 балів

До підсумкового семестрового контролю здобувач допускається, якщо за результатами поточних контролів він набрав не менше 10 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	
90 – 100	відмінно	
70–89	добре	

50–69	Задовільно	
1–49	незадовільно	

10.Рекомендована література.

1. Алексієвєць Л., Алексієвєць М., Дацків І. Україна – Європа: цивілізаційно-історичний дискурс // Український історичний журнал. 2020. № 5. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179864/17-Aleksiiievets.pdf?sequence=1>
2. Аркуша О. Г. Час народів. Історія України XIX століття: Навчальний посібник / О. Г. Аркуша, К. К. Кондратюк, М. М. Мудрий, О. М. Сухий. Львів, 2016. 315 с.
3. Багалій Д. І. Історія Слобідської України / Д. І. Багалій; пердм. та ком. В. Л. Маслійчук. Харків, 2019.
4. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 7-ме вид., доп. Київ : Академія, 2021. 720 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. К., 2019. 656 с. URL: <https://uamoderna.com/biblioteka/hrytsak-naryse-istorii-ukrainy>
6. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: ПОРТАЛ, 2023. 408 с.
7. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.
8. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від киммерійців до Русі (X ст. до н. е. - IX ст.) / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін.; упоряд. М. Ю. Відейко. Харків, 2020. 586 с.
9. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900-1256) / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко. Харків, 2021. 612 с.
10. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе / І. Лисяк-Рудницький. Т. 1-2. К., 2019.
11. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків, 2016. 512 с.
12. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. К., 2017. 613 с.
13. Сергій Плохій. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. (пер. Ярослав Лебеденко, Анатолій Саган). Харків: КСД, 2019. 512 с.
14. Україна в історії Європи XIX — початку XXI ст.: історичні нариси: монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С.В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
15. Україна і контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів всіх спеціальностей / С. Ю. Боєва, В. Ю. Бузань та ін. К.: Арт Економі, 2021. 304 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>
16. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття // режим доступу <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>

Додаткова література

1. Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.

2. Багалій Дмитро. Історія Слободської України / Д. І. Багалій ; передм. та ком. В. Л. Маслійчук ; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. XXXII + 400 с., [74 іл., 2 мапи]. Серія «Слобожанський світ». Випуск 12.
3. Блануца А. Земельна політика Ягеллонів на українських теренах Великого князівства Литовського (1440–1572 рр.) / А. Блануца. К.: Інститут історії України НАН України, 2017. 423 с.
4. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2016. 248 с.
5. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно / М. Ваврух, Р. Гавалюк. Львів: Світ, 2018. 224 с.
6. Вегеш М. Державотворчі процеси у Карпатській Україні (1938–1939) / М. Вегеш. Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2020. 552 с.
7. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн.1: Історичні нариси / Упорядн. О. П. Реєнт; Ред. кол.: В. А. Смолій (голова). НАН України. Інститут історії України. К.: Кліо, 2014. 784 с.
8. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн. 2: Мовою документів і свідчень / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова), О. П. Реєнт (відп. ред.), О. Ю. Кириєнко (відп. секр.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. К.: Кліо, 2015. 800 с.
9. Від Рейхстагу до Івodziми. У полум'ї війни. Україна та українці у Другій світовій / В. В'ятрович, С. Громенко та ін. Харків: КСД, 2017. 356 с. (Історія без цензури).
10. Войтович Л. В. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Л. В. Войтович. Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; ЛНУ ім. І. Франка. Біла Церква: Олександр Пшонківський, 2006. 782 с.
11. Герасимов Т. Ю. Міста Правобережної України и Перша світова війна: Повсякденна історія: монографія / Т. Ю. Герасимов. Вінниця: ООО «Меркьюрі-Поділля», 2017. 436 с.
12. Горобець В. Гетьман Брюховецький. Життя у славі, владі та ганьбі / В. Горобець. Київ: Парламентське видавництво, 2019. 440 с.
13. Горобець В. Гетьман Руїни. Іван Брюховецький і Москва / В. Горобець. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 248 с.
14. Горобець В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок / В. Горобець. Київ: КСД, 2017. 480 с.
15. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. / Я. Грицак. Yakaboo Publishing, 2022. 656 с. [Електронний ресурс]. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy/
16. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України / Я. Грицак. К.: Портал, 2022. 432 с.
17. Гуржій О. І., Чухліб Т. В. Історія козацтва. Держава–військо–битви / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. Київ: Арій, 2015. 479 с.
18. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. XVIII ст.) / О. Гуржій. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2019. 205 с.
19. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Б. Гудзяк. Переклад з англ. Марії Габлевич, під ред. Олега Турія. Львів: Інститут історії Церкви Львівської Богословської академії, 2000. 426 с.
20. Даніель Бовуа Трикутник Правобережжя: царат, шляхта і народ / Д. Бовуа. К. Кліо, 2020. 872 с.

21. Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. 3-тє вид., доповн. / Упорядн.: М. Капраль, Г. Сварник, І. Скочиляс, А. Фелонюк. Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2016. 924 с.
22. Довженко О. П. Щоденникові записи, 1939–1956 / О. П. Довженко. Х.: Фоліо, 2013. 879 с.
23. Документи Богдана Хмельницького (1648–1657) / відп. ред. Ф. П. Шевченко, упоряд. І. П. Крип'якевич. Акад. наук УРСР, Ін-т сусп. наук. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 738 с.
24. Документи українського козацтва XVI – першої половини XVII ст.: універсали, листування, угоди, присяги / Відп. ред. В. Брехуненко. Київ: Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2016. 608 с.
25. Жванко Л. М. Біженці Першої світової війни: український вимір (1914–1918 рр.) / Л. М. Жванко. Харків: Віровець А. П.; «Апостроф», 2012. 568 с.
26. Журавльов Денис. Іван Мазепа: людина, політик, легенда / Денис Журавльов. Харків: Фоліо, 2020. 348 с.
27. Залізняк Л. Стародавня історія України / Ред. В. Олексієнко. К.: Темпора, 2012. 542 с.
28. Замки і храми України. [Електронний ресурс]. URL: <https://castles.com.ua/index.html>
29. Запорозького / Авт. кол. В. М. Горобець, М. М. Волощук, А. Г. Плахонін та ін. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
30. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. Історія України: матеріали до семінарських занять / Уклад. О.М. Хорошев. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180 с.: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua/horoshev_seminars.html
31. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби. Київ: Арії, 2018. 720 с.
32. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від киммерійців до Русі (X ст. до н. е. - IX ст.) / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін.; упоряд. М. Ю. Відейко. Харків, 2020. 586 с.
33. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900-1256) / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко. Харків, 2021. 612 с.
34. Капелюшний В. П., Коваль О. Ф. «Незламна і нескорена: національна еліта в Українській революції 1917–1921 років. Історіографічний нарис. Монографія / В. П. Капелюшний, О. Ф. Коваль. К.: Інтерсервіс, 2018. 480 с.
35. Касьянов Г. Розрита могила: Голод 1932-1933 років у політиці, пам'яті та історії (1980-ті – 2000-ті) / Г. Касьянов. Х.: Фоліо, 2020. 298 с.
36. Князі і гетьмани усієї Русі. «Через шаблю маєм право». Злети і падіння козацької держави 1648-1783 / В. Горобець та ін. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
37. Козлова Д. Про Другу світову війну та Голокост: пам'ятання і забуття/ Д. Козлова [Електронний ресурс] / URL: <http://uamoderna.com/demontazh-pamyati/kozlova-memory-and-oblivion>
38. Кралюк Петро. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 424 с.
39. Куліков В. О. Підприємства й суспільство в заводських і шахтарських поселеннях Донбасу та Придніпров'я в 1870–1917 рр. [Електронний ресурс] / URL: https://books.google.com.ua/books?id=fnqWDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
40. Лазарович М. В. «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»: Україна в боротьбі проти збройної агресії Російської Федерації (2014–2020 роки) : моногр. / М. В.

- Лазарович / Міністерство культури та інформаційної політики України. К.: ПП АВІАЗ, 2020. 452 с.
41. Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом: Український шлях до Чорного моря / Авт. кол.: О. Бачинська, Т. Вінцковський, В. Грибовський, Н. Діанова, А. Домановський, та ін. Упоряд. К. Галушко. Харків: КСД, 2016. 356 с. (Історія без цензури).
 42. Літопис Руський за Іпатським списком / Перекл. Л. Махновець [Електронний ресурс] / URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit.htm>
 43. Любавський Р. Повсякденне життя робітників Харкова в 1920-ті – на початку 1930-х років / Науковий редактор Л. Ю. Посохова / Передм. О. А. Коляструк; вступне слово Л. Ю. Посохової. Х.: Раритети України, 2016. 226 с.
 44. Мицик Ю. Іван Виговський / Ю. Мицик. Харків: Фоліо, 2019. 119 с.
 45. Мицик Ю. Іван Сірко / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2019, 160 с.
 46. Мицик Ю. Чигирин – гетьманська столиця / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2016. 392 с.
 47. Мицик Ю., Плохій С. Як козаки Україну боронили / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2018. 368 с.
 48. Народження країни. Від краю до держави. Назва, символіка, територія і кордони України / Упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
 49. На бій за волю. Перемога через поразки. Україна у війнах і революціях 1914-1921 років / М. Ковальчук, А. Папакін та ін. Харків: КСД, 2016. 353 с. (Історія без цензури).
 50. Павленко Сергій. Іван Мазепа. Догетьманський період / Сергій Павленко. Київ: Мистецтво, 2020. 264 с.
 51. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
 52. Плохій Сергій. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності / Перек. з англ. Р. Клочка. Харків: КСД, 2016. 496 с.
 53. Плохій С. Брама Європи / С. Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків: КСД, 2016. 496 с.
 54. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. Київ: Laurus, 2015. 400 с.
 55. Плохій С. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. (пер. Ярослав Лебеденко, Анатолій Саган). Харків: КСД, 2019. 512 с.
 56. Плохій С. М. Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи / С. . Харків: Фоліо, 2019. 395 с.
 57. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. / 2-ге вид., допов. Київ: АртЕк, 2017. 730 с.
 58. Портнова Т. Українські міста Російської імперії середини XIX – початку XX століть в світлі модернізаційної теорії [Електронний ресурс] / URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/242-tetiana-portnova-ukrainski-mista-rosiiskoi-imperii-seredyny-khikh-pochatku-khkh-stolit-v-svitli-modernizatsiinoi-teorii>
 59. Революція Гідності: методичні матеріали. К., 2015. 46 с. [Електронний ресурс]. URL: https://don.kyivcity.gov.ua/files/2015/11/13/2015_metodichka_reviluciya_gidnosti_4.pdf
 60. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ІПУ–НКВД / Упор.: В. Борисенко, В. Даниленко, С. Кокін та ін. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 604 с.
 61. Русь «після Русі». Між короною і булавою. Українські землі від королівства Русі до Війська / В. М. Горобець та ін. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
 62. Савченко В. А. Діяльність анархістських організацій в Україні у 1903–1929 рр: історичний аспект та політична практика: монографія / В. А. Савченко. Київ : НАН України, Ін-т історії України, 2017. 444 с.
 63. Сердюк І. Маленький дорослий: Дитина й дитинство в Гетьманщині XVIII ст. / І. Сердюк. Київ: К.І.С., 2018. 456 с.

64. Ситий І. Козацька Україна: печатки, герби, знаки та емблеми кінця XVI–XVIII століть / І. Ситий. Київ: Темпора, 2017. 972 с.
65. Склокін В. Російська імперія і Слобідська Україна у другій половині XVIII ст.: просвічений абсолютизм, імперська інтеграція, локальне суспільство. Львів: Видавництво УКУ, 2019. 268 с.
66. Скоропадський П. Спомини: кінець 1917 – грудень 1918 року / П. Скоропадський. К.: Темпора, 2019. 756 с.
67. Скубій І. Торгівля в Харкові в роки непу (1921–1929): економіка та повсякденність. Х.: Раритети України, 2017. 308 с.
68. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: полководець, дипломат, державотворець / В. Смолій, В. Степанков. Київ: Парламентське видавництво, 2020. 752 с.
69. Снайдер Т. Криваві землі. Європа між Гітлером і Сталіним / Т. Снайдер. К.: Лауріус, 2018. 492 с.
70. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999 рр. / Т. Снайдер. Київ: Дух і Літера, 2016. 464 с.
71. Стьопін А. А. Історія України: конспект лекцій: навчальний посібник / А. А. Стьопін. Одеса: Фенікс, 2018. 104 с.
72. Таїрова-Яковлева Т. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність / Т. Таїрова-Яковлева. Київ: Кліо, 2015. 424 с.
73. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина. Великі ілюзії / Т. Таїрова-Яковлева. Київ: Кліо, 2019. 256 с.
74. Таїрова-Яковлева Т. Повсякдення, дозвілля і традиції козацької еліти Гетьманщини / Т. Таїрова-Яковлева. К.: Кліо, 2018. 184 с.
75. Таїрова-Яковлева Тетяна. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради» / Перекладач Ю. Мицик. Харків: Кліо, 2019. 404 с.
76. Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів. Прадавня Україна, Русь і походження українців / Михайло Відейко та ін.; упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
77. У кігтях двоглавих орлів. Творення модерної нації. Україна під скіпетрами Романових і Габсбургів / Андрій Галушка. Харків, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
78. Україна і Литва в XIV–XVI століттях. Політико-правові та соціально-економічні аспекти / В. Г. Берковський, А. В. Блануца, Д. П. Ващук, А. О. Гурбик, Б. В. Черкас. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 256 с.
79. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Г. Єфіменко, Я. Примаченко та ін. Харків: КСД, 2017. – 353 с. (Історія без цензури).
80. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII–XVIII ст. У 2 кн. Київ: Інститут історії України, 2018. Кн. 1. 610 с.; Кн. 2. 580 с.
81. Універсали Богдана Хмельницького. 1648–1657 / НАН України, Ін-т історії України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського; упоряд.: І. Крип'якевич, І. Бутич. Київ: Альтернативи, 1998. 381 с.
82. Церковник С. І. Історико-правові засади становлення та функціонування українських наукових, громадських та культурно-освітніх інституцій Східної Галичини у 1848–1939 рр.: монографія / С. І. Церковник. Львів: Галицька видавнича спілка, 2020. 148 с.
83. Чухліб Т. Козаки і татари. Українсько-кримські союзи 1500–1700-х років / Т. Чухліб. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 290 с.
84. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI–XVIII століть. У двох книгах. Книга 2 / В. Шевчук. Київ: Грамота, 2020. 1120 с.

85. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. Вид. 2-ге. К.: Критика, 2006. 581 с. [Електронний ресурс]. URL: <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Ізборник. Історія України IX- XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації // режим доступу: lytours.org.ua
2. Інститут історії України НАН України // режим доступу: <http://www.history.org.ua>
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. Вернадського (Київ);
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua> – Бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Т. Шевченка;
5. <http://www.filosof.com.ua> – Інститут філософії імені Г. Сковороди НАН України (Київ);
6. <http://www.institute@history.org.ua> – Інститут історії України НАН України (Київ);
7. <http://www.inst-ukr.lviv.ua> – Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (Київ);
8. <http://www.gilan.uanet.net/nasu/hiuass.html> – Інститут української археології та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України (Київ);
9. Іван Патриляк. Лекції: https://www.youtube.com/@UKRAINEHISTORY_
10. Локальна історія: <https://www.youtube.com/@localhistoryUA>
11. Наталія Яковенко. Лекції: https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F+%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE
12. Олексій Сокирко. Лекції: https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9+%D0%A1%D0%BE%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%BA%D0%BE
13. Сергій Плохій. Лекції: https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B9+%D0%9F%D0%BB%D0%BE%D1%85%D1%96%D0%B9
14. Тімоті Снайдер. Становлення сучасної України: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6NcH-LB5H2zezH0m0ii9LGd4gaEA38A>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія України» режим доступу:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5830>